

SỞ GD & ĐT HẢI DƯƠNG
TRƯỜNG THPT CHUYÊN
NGUYỄN TRÃI

Ngày thi: 25/11/2019

ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN THỨ BA
MÔN: LỊCH SỬ
LỚP 10 SỬ

Thời gian làm bài: 180' (không kể giao đề)
(Đề thi có 01 trang, gồm 05 câu)

Câu 1 (2,0 điểm): Hãy nêu và làm rõ đặc trưng nổi bật về kinh tế của các quốc gia cổ đại Địa Trung Hải. Theo em, nguồn gốc đưa tới đặc trưng ấy là gì?

Câu 2 (2,0 điểm): Tại sao nói thời nhà Đường, chế độ phong kiến Trung Quốc đạt đến đỉnh cao? Em nêu những dẫn chứng về ảnh hưởng của nhà Đường đối với nước ta thời kỳ phong kiến dân tộc.

Câu 3 (2,0 điểm): “Thời đại Văn hoá Phục hưng chứng kiến sự tiến bộ vượt bậc của khoa học - kỹ thuật, sự phát triển phong phú về văn học và sự nở rộ các tài năng”. Em có suy nghĩ gì về ý kiến trên? Phân tích nguyên nhân xuất hiện phong trào Văn hóa Phục hưng và ý nghĩa của phong trào này.

Câu 4 (2,0 điểm): Nền văn minh Văn Lang - Âu Lạc của người Việt cổ được hình thành dựa trên những cơ sở nào? Em hãy phân tích các đặc điểm của nền văn minh này.

Câu 5 (2,0 điểm): Từ những hiểu biết về sự thành công trong cuộc đấu tranh chống Bắc thuộc của nhân dân Việt Nam, em hãy rút ra những bài học có thể vận dụng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ngày nay.

-----Hết-----

Họ và tên thí sinh:Số báo danh.....

Chữ ký giám thị 1:Chữ ký giám thị 2:.....

HƯỚNG DẪN CHẤM ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN THỨ BA- LỚP 10 SỬ

(Đáp án gồm có 4 trang)

Câu 1 (2,0 điểm): Hãy nêu và làm rõ đặc trưng nổi bật về kinh tế của các quốc gia cổ đại Địa Trung Hải. Theo em, nguồn gốc đưa tới đặc trưng ấy là gì?

Nội dung cần trả lời	Điểm
- Đặc trưng kinh tế: Thủ công nghiệp và thương nghiệp đóng vai trò chủ đạo, nông nghiệp chậm phát triển => KT hàng hóa	0,25
- Giải thích:	
+ Thủ công nghiệp: phát triển mạnh với các nghề gốm, mỹ nghệ, rượu nho, dầu ô liu. Các ngành sản xuất đều có quy mô lớn và chuyên sản xuất một mặt hàng nhất định...	0,25
+ Thương mại: phát triển rộng, trao đổi hàng hóa, buôn bán với các miền ven Địa Trung Hải, phương Đông. Hàng hóa trao đổi là đồ gốm, mỹ nghệ, rượu nho, dầu ô liu... và mua tơ lụa, hương liệu từ các nước phương Đông đặc biệt là buôn bán nô lệ... và tiền tệ ra đời.	0,25
+ Nông nghiệp: không phát triển, chủ yếu phục vụ cho sản xuất thủ công nghiệp. Ít sản xuất lương thực..	0,25
+ Thành thị là trung tâm của quốc gia (thị quốc...)	0,25
- Nguồn gốc:	
+ Do điều kiện tự nhiên: nằm bên bờ bắc ĐTH, bờ biển gồ ghề, khúc khuỷu... thuận lợi cho thương nghiệp phát triển.	0,25
+ Do địa hình: phân tán, phần lớn lãnh thổ là đồi núi, cao nguyên, đất đai canh tác ít, kém màu mỡ, khí hậu ôn đới... không thuận lợi cho kinh tế nông nghiệp phát triển.	0,25
+ ĐK kỹ thuật: đồ sắt xuất hiện ...	0,25

Câu 2 (2,0 điểm): Tại sao nói thời nhà Đường, chế độ phong kiến Trung Quốc đạt đến đỉnh cao? Em nêu những dẫn chứng về ảnh hưởng của nhà Đường đối với nước ta thời kỳ phong kiến dân tộc.

Nội dung cần trả lời	Điểm
- Chứng minh:	1,25
+ Về mặt chính trị: bộ máy nhà nước QCCC trung ương tập quyền hoàn thiện...	
+ Kinh tế phát triển...	
+ Văn hóa rất phát triển với những thể loại phong phú...	
+ Xã hội: thời kỳ đầu, đời sống nhân dân được cải thiện, xã hội thanh bình ...	
+ Đối ngoại: với tiềm lực mạnh, nhà Đường đẩy mạnh chính sách xâm lược, bành trướng lãnh thổ nên lãnh thổ Trung Quốc mở rộng nhất dưới thời Đường...	
- Dẫn chứng về ảnh hưởng của thời Đường đối với nước ta:	
+ Về chính trị: mô hình bộ máy nhà nước quân chủ chuyên chế TU tập quyền...	0,75

<ul style="list-style-type: none"> + Về kinh tế: phép quân điền được vận dụng từ thời Lê sơ... + Về văn hóa: thơ Đường ảnh hưởng sâu sắc đến thơ ca Trung đại VN... 	
---	--

Câu 3 (2,0 điểm): “Thời đại Văn hoá Phục hưng chứng kiến sự tiến bộ vượt bậc của khoa học - kĩ thuật, sự phát triển phong phú về văn học và sự nở rộ các tài năng”. Em có suy nghĩ gì về ý kiến trên? Phân tích nguyên nhân xuất hiện phong trào Văn hoá Phục hưng và ý nghĩa của phong trào này.

Nội dung cần trả lời	Điểm
<p>- Suy nghĩ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Đây là 1 nhận định đúng vì thời đại VH Phục hưng đã có những thành tựu rực rỡ trên các lĩnh vực: <p>+ Sự tiến bộ vượt bậc về khoa học - kĩ thuật: Đạt được nhiều tiến bộ trong luyện kim (lò cao nầu quặng thay cho lò nhỏ quạt bằng tay...); khai mỏ, làm giấy (những cuốn sách in máy đầu tiên xuất hiện đã góp phần truyền bá rộng rãi tri thức nhân loại); ngành hàng hải (tàu đi biển lớn, sử dụng rộng rãi la bàn, kính thiên văn...); giải phẫu học (hiểu kĩ hơn về cơ thể con người, phát hiện sự lưu thông máu trong cơ thể...), khoa học thiên văn, khoa học xã hội (tư tưởng triết học duy vật duy lí...)...</p> <p>+ Sự phát triển phong phú của văn học: Kể tên một số tác phẩm tiêu biểu như Đan tê (với tác phẩm Thần khúc), Rabole (với Câu chuyện về cha con người khổng lồ Gacgăngchuya và Păntagruyen), Xecvantet (tác phẩm Đôn Kihôtê), Sechxpia (với hàng loạt các vở kịch nổi tiếng)...</p> <p>+ Sự nở rộ của các tài năng: Gutenberg-phát minh máy in sách; Copenic-thiên văn học; Lêôna đơ Vanhxi, Mikenlangiơ - hội họa; Xecvantet, Sechxpia - văn học; Tomat Morơ - nhà tư tưởng cải cách...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuy được gọi là văn hóa Phục hưng nhưng nền văn hóa này đã vượt xa văn hóa Tây Âu Cổ đại về trình độ và số lượng... 	0,5
<p>Phân tích nguyên nhân xuất hiện:</p> <p>- Hậu kì trung đại, Tây Âu có nhiều phát minh khoa học quan trọng như: kĩ thuật in ấn, công nghệ luyện thép, đúc vũ khí... giúp cho con người nhận thức được bản chất của thế giới. Đây là điều kiện quan trọng đưa đến sự ra đời của phong trào Văn hóa Phục hưng</p> <p>- Sang thời hậu kì trung đại, giai cấp tư sản ra đời, họ muốn gạt bỏ những trở ngại do chế độ phong kiến tạo ra, trước hết là tư tưởng phong kiến lạc hậu do giáo hội Thiên chúa giáo đại diện.</p> <p>- Phong trào cải cách tôn giáo và cuộc đấu tranh của nông dân diễn ra sôi nổi là hậu thuẫn cho giai cấp tư sản</p>	0,75
<p>Ý nghĩa:</p> <p>- Phong trào VHPH là phong trào đấu tranh công khai đầu tiên của giai cấp tư sản chống lại</p>	0,5

<p>thể lực phong kiến đã suy tàn. Đề cao giá trị tốt đẹp cao quý của con người. Chủ nghĩa nhân văn chi phối văn học, nghệ thuật và mọi lĩnh vực đời sống xã hội.</p> <p>- Là một bước tiến kì diệu trong lịch sử văn minh Tây Âu. Mở đường cho sự phát triển văn hóa Tây Âu những giai đoạn tiếp theo</p>	
---	--

Câu 4 (2,0 điểm): Văn minh Văn Lang-Âu Lạc của người Việt cổ được hình thành dựa trên những cơ sở nào? Em hãy phân tích các đặc điểm của nền văn minh này.

Nội dung cần trả lời	Điểm
<p>Cơ sở hình thành:</p> <p>- Điều kiện tự nhiên: người Việt cổ thường quân tụ ở những triền sông lớn như sông Hồng, sông Cả, sông Mã. Nhân tố thủy lợi và tự về đóng vai trò quan trọng đến sự hình thành lãnh thổ chung và thể chế nhà nước đầu tiên.</p> <p>- Cơ sở kĩ thuật, sản xuất: Người Việt cổ chuyển từ thời đại đồ đá (các nền văn minh Hòa Bình, Bắc Sơn, Bàu Tró) sang thời đại đồ đồng có ít sắt (đỉnh cao là văn hóa Đông Sơn). Kinh tế nông nghiệp lúa nước là chủ đạo.</p> <p>- Cơ sở xã hội: trải qua một quá trình hỗn chủng lâu dài của các nhóm người thuộc hai đại chủng tộc là Môngôlôit và Ôxtralôit, một cộng đồng dân cư người Việt dần được hình thành.</p>	<p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p>
<p>Phân tích các đặc điểm:</p> <p>- Nền văn minh này trải qua một quá trình hình thành và phát triển lâu dài, bắt nguồn từ thời đại đồng thau đến sơ kì thời đại đồ sắt ở khu vực đồng bằng Bắc bộ cùng với quá trình hình thành và tồn tại quốc gia Văn Lang – Âu Lạc vào những thế kỉ VII - II TCN...</p> <p>- Về mặt xã hội: là một nền văn minh xóm làng dựa trên cơ cấu nông thôn kiểu Á châu của một xã hội phân hóa chưa gay gắt và Nhà nước mới hình thành.</p> <p>- Về mặt kinh tế: thực chất là một nền văn minh nông nghiệp trồng lúa nước của người Việt cổ sống trong khu vực nhiệt đới gió mùa.</p> <p>- Là một nền văn minh bản địa, có cội rễ và cơ sở sâu xa trong cuộc sống lâu đời của các lớp cư dân trên lãnh thổ Văn Lang – Âu Lạc thuở đó.</p> <p>- Là nền văn minh đầu tiên thời dựng nước. Tuy còn sơ khai nhưng đã định hình bản sắc truyền thống của văn hoá Việt, tạo nền móng cho nền văn hóa dân tộc thời kì sau; đồng thời là cội nguồn sức mạnh để dân tộc ta chống đồng hóa thành công trong 1000 năm Bắc thuộc.</p>	<p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p>

Câu 5 (2,0 điểm): Từ những hiểu biết về sự thành công trong cuộc đấu tranh chống Bắc thuộc của nhân dân Việt Nam, em hãy rút ra những bài học vận dụng có thể trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ngày nay.

Nội dung cần trả lời	Điểm
<p>Khái quát những thành công trong cuộc đấu tranh chống Bắc thuộc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Âm mưu của PK phương Bắc đối với nước ta... - Cuộc đấu tranh chống Bắc thuộc của nhân dân ta diễn ra trên tất cả các lĩnh vực từ kinh tế, chính trị đến văn hóa.. - Về kinh tế tuy bị kìm hãm nhưng vẫn phát triển..., nhân dân ta đã tiếp thu được nhiều kinh nghiệm sản xuất mới... - Về văn hóa: giữ gìn được văn hóa riêng của dân tộc và tiếp thu tinh hoa văn hóa nước ngoài... - Về chính trị: phong trào đấu tranh giành độc lập dân tộc diễn ra bền bỉ và đã giành thắng lợi... 	<p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p>
<p>Rút ra bài học:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kiên trì đấu tranh bảo vệ chủ quyền quốc gia, phát huy truyền thống yêu nước, đoàn kết của dân tộc để làm thất bại các thủ đoạn thâm độc của kẻ thù... - Tích cực và chủ động hội nhập quốc tế, học hỏi những kinh nghiệm từ những quốc gia phát triển... - Giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, hòa nhập mà không hòa tan.. 	<p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p>